

Bir Pazılın Parçaları ve Kent Bilgi Sistemleri

Bütün mü önemli parçalar mı? Ya da bütüne mi yönelmeli, parçalara mı? Bir kurumun çatısı altında bir sistemden söz edeceksek, bugün hala parçacı (palyatif) düşünme alışkanlıklarını sürdürmeli miyiz? Yoksa ağaçlara bakarken ormanı görmediğimizi fark ederek odaklanışlarımızı düzeltmeli miyiz?

Bir düşünür, “Alışkanlıklarınızı pencereden fırlatıp atamazsınız. Onları merdivenlerden indirmek zorundasınız,” diyor. Kendimizi bu yaklaşım çerçevesinde gözden geçirirsek, ne kadar doğru olduğunu görürüz. Davranışlarımızın birçoğu alışkanlıklarımız tarafından yönetilir. Bir yaklaşım karşısında hemen tepki verişimiz, peşin bir yargı ileri sürüşümüz, çoğu kez, alışkanlıklardan köklenir. Alışkanlıkların hepsinin kötü olduğunu söylemiyorum. Ama alışkanlıkların bizi birçok noktada derinleşmeden yargı ortaya koymaya sürüklediği de bir gerçek...

Kendi yaşamımıza baktığımızda da bunun sayısız örneğini bulabiliriz. Kuşkusuz alışkanlıkları terk etmek kolay değil... Zaman zaman farkında olmadan yapsak da, bazen bile bile alışkanlıklarımıza takılıp kalırız. Öyle değil mi? Oysa, empatik düşünme düzeneğini bir düşünme refleksine dönüştürmek, “ben orada, onun yerinde olsaydım” diye hızlı bir iç sorgulama yaşamak gerekmez mi? En azından bunun için çaba harcamak gerekmez mi?

Türkiye bir şişe ağızından geçiyor... Ya değişimi başaracak, ya da statükocu eşige takılıp kalacak... Bunu söylerken bir “değişiklikten” ya da bazı “değişikliklerden” söz etmiyorum... Şimdiye kadar yapılanlar “değişim” değil, “değişiklikler...” Çünkü ülkemizde yönetenler, genellikle değişiklikleri severler, kendilerini de var eden koşulları değiştirmeyi değil. Oysa ülkemizin “derinlemesine değişime” gereksinmesi var.

Böyle bir ortamda, yani yeniyi ararken, eski kafalarla, eski davranışlarla, eski düşünme biçimleriyle, eski bilgilerle “yeni” nasıl yaratılacak? Alışkanlıklarımızdan kurtulma çabası içine girmeden, eski bilgilerimizi yenilemeden, yeni süreçlerle ilgili sentezlere varmadan “değişimi” savunmak nasıl gerçekçi olur?.. (bu söylenenlerin hiçbir siyasi gönderme yapma niyeti yoktur!)

Kent bilgi sistemleri “inovasyon (yenilenme, yenilik)” projeleri... Bu projeler bir bütün olarak kavrandıkları, algılandıkları zaman kendilerinden beklenen yararları gerçek anlamda yerine getirebilirler... Birçok sunumda yaşadığım bir olay var: Yetkililere, bu sistemleri, bütünü oluşturan tek tek öğelerini, projenin boyutlarını, kritik eşiklerini anlatıyorsunuz... Sonunda yetkili diyor ki, “Bana şu parçayı versenize...” O parça konjonktüre göre, “sanal belediyeçilik uygulamaları”, yerine göre “taşınmaz envanterinin oluşturulması”, bazen “adres bilgi sistemi” vb olabiliyor.

Bir pazılın tümü yerine, parçaları daha çok ilgi çekiyor...

Ünlü düşünür Aristo, “Bütün, parçaların toplamından daha fazladır,” der. Bunun kent bilgi sistemlerine çevirisi şu: Belediyelerdeki parçalı ve dağınık yapıya son vermek, kurumların kendi içlerinde bütüncül bir sistem kurmak ve bu sistemi çevre kurumlarla bağlamak... Amaç, bu yolla, bilgi yığınına sahip olmak değil, mezarlık yerine dönmüş bilgisayarlara sahip olmak da değil... Ama bilgiyi, verilecek kararlar için en hızlı, doğru ve etkili biçimde kullanmak...

Yani belediyenin birbirinden habersiz iş yapan birimleri arasındaki kopukluğa son vermek, aynı verinin belediyenin farklı birimlerinde saptanması ve işlenmesi sürecine son vermek, aynı veriye çelişik biçimde erişmeye son vermek... Tüm belediyeyi bir “bilişim master planı” kapsamında bütünleştirmek... İşte kent bilgi sistemleri bunun teknolojisi ve metodolojisi.

Prof. Dr. Emre KONGAR’ın “sinerji” konusunda yaptığı açıklamaları bu noktada da kullanabiliriz: Sinerji, bir araya gelen enerji kaynaklarının toplam enerjilerinin, tek tek sahip oldukları enerji miktarının aritmetik toplamından daha fazla olması anlamına geliyor. Yani yalnız başlarına belli bir enerji sahibi olan, diyelim ki iki farklı enerji kaynağı bir araya gelince, sahip oldukları ortak enerji, her ikisinin de ayrı ayrı sahip oldukları enerjilerin toplamından daha fazla bir miktar ediyor. Çünkü bunlar, birbirlerini destekleyerek, daha önce ortada olmayan ek bir enerji yaratıyorlar.

İşte bu anlamda belediye birimlerinin, kaynaklarının, insan kaynaklarının bilgi teknolojileri üzerinden kendi iç bütünleşmesi, o ana kadar ki, güçten, etkililikten, enerjiden daha fazlasının yaratılmasını olanaklı kılacaktır.

O nedenle kent bilgi sistemlerini parçalamamakta yarar var. “Parça parça isterim” yaklaşımları yatırımın total maliyetini de artıracaktır. Evet, kent bilgi sistemleri ucuz yatırımlar değil. Bugün için belki her kurumun altına giremeyeceği bir maliyet ağırlığı var. Bu nedenle, “olanakların kıtlığı” gerekçesi ileri sürülecekse de, o zaman “hangi parça?” sorusunun doğru sorularak, gelecekteki bir bütünleşmeye yönelik kararlar vermek doğru olacaktır. Kurulumla doğru modülden başlayarak, doğru yatırım yapmak gerekir. Yönetici, karar verici, belki o günün olanakları içinde, parçalarla ilgilenirken gerçekçi davranıyor... Ancak stratejik düşünüldüğünde, parça seçiminin de çok önemli olduğu bir gerçektir ve parçaları seçerken de gelecekteki bütünü, bütünleşmeyi düşünmek gereği söz konusudur.

Pazılın parçalarının tek başlarına çok anlamı yoktur. Raslantı bir parçanın üzerinde hoş bir figür olmasının dışında... Pazıda, ancak tüm parçalar doğru yerine konulursa anlamlı bir tablo ortaya çıkar.